

بررسی عوامل اثرگذار بر اختلال یادگیری خواندن در دانش آموزان

جهانگیر شعبان^۱

کارشناسی ارشد روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه / Jan42_shab@yahoo.com

چکیده

خواندن به عنوان یک مهارت ابزاری از جمله موارد مهمی است که برای رسیدن به پیشرفت و موفقیت چه در تحصیل و چه در زندگی آینده فرد دارای اهمیت است. در این تحقیق سعی شده است عوامل تأثیرگذار بر اختلال یادگیری خواندن شناسایی و معرفی گردد. تأثیر هوش کلامی و غیر کلامی، تأثیر ادراک بینایی، تأثیر کارکردهای اجرایی، تأثیر اختلالات زبان و تأثیر آموزش مستقیم بر اختلالات یادگیری خواندن از جمله عوامل اثرگذار بر اختلالات یادگیری خواندن هستند که در این تحقیق به آنها اشاره شده است.

واژه های کلیدی

خواندن، اختلالات یادگیری، عوامل اثرگذار

مقدمه

اصطلاح اختلال و ناتوانی در یادگیری، اصطلاحی است که انواع ویژه ای از مشکلات یادگیری را شرح می دهد و برای اولین بار در سال ۱۹۶۳ توسط پروفسور ساموئل کرک ابداع شد [۱]. تفاوت قابل توجه میان ظرفیت های افراد و پیشرفت تحصیلی آنها مهمترین ملاک طبقه بندی کودکان با اختلالات یادگیری است [۲]. در میان ناتوانی های یادگیری، نارساخوانی، در صد بالاتری به خود اختصاص می دهد. خواندن مهارتی ابزاری است برای رسیدن به اهداف دیگر مثل خواندن صورت مسئله ریاضی، درک پیامی که در مطلب مورد خواندن وجود دارد و لذت بردن از خواندن قصه ها و داستان ها، تاریخ و نظایر آنها [۳] نارساخوانی نوعی دشواری یادگیری است که به صورت خاص بر تحول و رشد خواندن و نوشتن و مهارت های مرتبط با زبان اثرگذار است که به احتمال زیاد این اختلال از بدو تولد وجود دارد و بر تمام طول زندگی فرد تأثیرگذار است.

کودکانی که به اختلالات یادگیری مبتلا هستند، گروهی از کودکان می باشند که دارای ظاهری طبیعی و هوش بهری بهنجار هستند. برطبق راهنمای تجدید نظر شده تشخیصی و آماری [۴]، در حدود ۲ تا ۱۰ درصد از کودکان به این اختلال مبتلا هستند و به طور معمول تعداد پسران مبتلا به این اختلال ۳ برابر دختران است. این اختلال تا قبل از ورود به مدرسه آشکار نمی شود اما با ورود به مدرسه به خصوص در سال های اول و دوم دبستان مشکلات اختلال در خواندن و نوشتن و فهم ریاضی را به تدریج از خود بروز می دهند. این اختلال ممکن است در یک درس یا چند درس بروز پیدا کند اما عملکرد ضعیف تحصیلی را نمی توان صرفاً نتیجه اختلالات یادگیری در نظر گرفت و ممکن است عوامل دیگری نیز دخیل باشند [۵] و [۶].

اما مشکل خواندن، تنها موضوع قابل بررسی در دانش آموزان با نارساخوانی نمی باشد، به نظر می آید که دانش آموزان با نارساخوانی در زندگی روزمره و مهارت های اساسی دیگری نیازمند کمک هستند. پژوهش ها حاکی از آن است مهارت های اجتماعی دانش آموزان نارساخوان در مخاطره قرار دارد. براساس نتایج حاصل از پژوهش های صورت گرفته بر روی شیوع نارساخوانی در میان بزهکاران، بین نارساخوانی و بزهکاری همبستگی بالایی وجود دارد [۷].

مشکلات گوناگونی در خواندن سبب اختلال در خواندن می شود که بعضی از آنها به قرار زیرند:

مشکلات مربوط به واج شناسی، مشکلات در رمزگشایی، دشواری در روان خوانی، مشکلات در درک مطلب، مشکل در نحو و دستور زبان و مشکل در معنی شناسی [۳].

در این تحقیق سعی شده است برخی از عواملی که بر اختلالات یادگیری بخصوص اختلال یادگیری خواندن تأثیرگذار هستند، شناسایی و معرفی گردد.

بدنه اصلی

تأثیر هوش کلامی و غیر کلامی در نارساخوانی - نادرست نویسی

در مقایسه هوش کلامی و غیر کلامی دانش آموزان نارساخوان - نادرست نویس با دانش آموزان عادی، تفاوت معناداری بین میانگین اشتباه در خواندن و نوشتن در دانش آموزان نارساخوان - نادرست نویس با دانش آموزان عادی وجود دارد [۸]. همچنین بر اساس تحقیقات صورت گرفته توسط کلارک (۱۹۹۷)، آکرمن و همکاران (۱۹۹۵) و فتحی آشتیانی و زندیه (۱۳۸۰) هوش کلامی دانش آموزان عادی بیشتر از هوش کلامی دانش آموزان نارساخوان - نادرست نویس است. اما طبق نظر سوانسن (۱۹۹۹)، شولتز (۱۹۹۷)، آکرمن و همکاران (۱۹۹۵) و تیت مور (۱۹۸۵) به طور معمول هوش غیر کلامی دانش آموزان عادی با هوش کلامی آنها تفاوت معناداری ندارد.

تأثیر ادراک بینایی در اختلال خواندن

بینایی گسترده ترین نظام حسی انسان و حس غالب در درک جهان خارج محسوب می شود. بینایی با داده های حسی دیگر و تجارب گذشته یکپارچه می شود تا فرد بتواند با محیط خود تطابق پیدا کند. ادراک بینایی نتیجه درک و شناخت محرک بینایی است. برای اینکه فرد بتواند از عهده فعالیتها و تکالیف روزمره خود بر بیاید، نیاز به پردازش اطلاعات بینایی دارد و در صورتیکه درک بینایی در فردی دچار مشکل شود، عملکرد او در فعالیتهای روزمره دچار اشکال